

תולדות

Toledot - 'Geslachten - Generaties' 5785.

Genesis 25:19 - 28:9.

Maleachie 1:1 - 2:7 & Romeinen 9:1 - 13.

Waarom hield Isaak van Esau ?

Zelfs voordat ze geboren werden, worstelden Jacob en Esau in de baarmoeder. Ze waren voorbestemd, zo lijkt het, om eeuwige tegenstanders te zijn. Ze waren niet alleen verschillend in karakter en uiterlijk. Ze hadden ook verschillende plaatsen in de genegenheid van hun ouders:

"De jongens groeiden op en Esau werd een bekwame jager, een man van het open land, terwijl Jacob een rustige man was, die tussen de tenten verbleef. Isaak, die een voorliefde had voor wild, hield van Esau, maar Rebecca hield van Jacob." (Gen. 25:27-28)

We weten waarom Rebecca van Jacob hield. Voordat de tweeling werd geboren, waren de pijnen die Rebecca voelde zo groot dat ze "de Heer ging raadplegen." Dit is wat haar werd verteld:

"Twee volken zijn in uw schoot, en twee volken uit uw binnenste zullen gescheiden worden; het ene volk zal sterker zijn dan het andere, en de oudere zal de jongere dienen." (Gen. 25:23)

Het leek wel alsof G'd zei dat de jongste zou zegevieren en de last van de geschiedenis zou dragen. Het was dus de jongste, Jakob, van wie ze hield.

Maar waarom hield Isaak in dat geval van Esau? Wist hij niet van Rebecca's godsspraak? Had zij hem er niet over verteld? Wist hij bovendien niet dat Esau wild en onstuimig was? Kunnen we de stelling dat Isaak van Esau hield omdat "hij een smaak had voor wild", werkelijk letterlijk nemen, alsof zijn genegenheid werd bepaald door zijn maag, door het feit dat zijn oudste zoon hem voedsel bracht waar hij van hield? Zeker niet, toen de toekomst van het verbond op het spel stond.

Het klassieke antwoord, gegeven door Rashi, luistert nauw naar de letterlijke tekst. Esau, zegt de Torah, "wist hoe te vangen [*yode'a tzayid*]." Isaak hield van hem "omdat de valstrik in zijn mond was [*ki tzayid befiv*]." Esau, zegt Rashi, ving Isaak met zijn mond. Hier is Rashi's commentaar op de zin "wist hoe te vangen": *

Is dus Esau wist, hoe hij zijn vader met zijn mond moest vangen en bedriegen. Hij vroeg hem:

"Vader, hoe moet men tienden van zout en stro geven?"

Bijgevolg geloofde zijn vader dat hij strikt was in het naleven van de geboden.

Rashi, vervolgt:

Esau wist heel goed dat zout en stro geen tienden nodig hebben, maar hij vroeg het om de indruk te wekken dat hij strikt religieus was. En hier is Rashi's commentaar op de zin dat Isaak van hem hield "omdat er een valstrik in zijn mond zat":

De uitleg van de midrasj luidt dat Esau een valstrik in zijn mond had, die zijn vader in de val lokte en hem met zijn woorden bedroog.

De Maggid van Dubnow voegt een scherpzinnig commentaar toe over waarom Isaak, maar niet Rebecca, werd bedrogen. Rebecca groeide op met de sluwe Laban. Ze herkende bedrog toen ze het zag. Isaak daarentegen was opgegroeid met Abraham en Sarah. Hij kende alleen totale eerlijkheid en werd dus gemakkelijk bedrogen.

Het klassieke antwoord is dus dat Isaak van Esau hield omdat hij gewoon niet wist wie of wat Esau was. Maar er is nog een mogelijk antwoord: dat Isaak van Esau hield juist omdat hij wel wist wat Esau was.

Begin twintigste eeuw legde iemand het volgende dilemma voor aan de grote rabbijn Avraham Yitzhak Kook, de eerste Asjkenazische opperrabbijn van Israël, vóór de vestiging van de staat Israël.

Hij had zijn zoon een goede joodse opvoeding gegeven. Hij had zich thuis altijd aan de geboden gehouden. Nu was de zoon echter ver van het jodendom afgedreven. Hij hield zich niet meer aan de geboden.

Hij identificeerde zich niet eens als jood. Wat moest de vader doen? "Had je van hem gehouden toen hij religieus was?" vroeg Rav Kook. "Natuurlijk," antwoordde de vader. "Nou," antwoordde Rav Kook, "heb hem nu nog meer lief."

Soms kan liefde doen wat berisping niet kan. Het kan zijn dat de Torah ons vertelt dat Isaak allesbehalve blind was voor de ware aard van zijn oudste zoon. Maar als je twee kinderen hebt, waarvan de een zich goed gedraagt en de ander slecht, aan wie moet je dan meer aandacht besteden? Met wie moet je meer tijd doorbrengen?

Het kan zijn dat Isaak niet blindelings van Esau hield, maar met open ogen. Hij wist dat er tijden zouden komen dat zijn oudste zoon hem verdriet zou doen, zoals hij al eerder gedaan had door zijn twee huwelijken met vrouwen der Hethieten. *1) Maar hij wist ook dat de morele verantwoordelijkheid van het ouderschap van ons eist dat we niet wanhopen aan een eigennig zoon en hem niet verstoten.

Had Isaaks liefde effect op Esau? Ja en nee. Het is duidelijk dat er een speciale band van verbondenheid was tussen Esau en Isaak. Dit werd erkend door de Wijzen: Rabbi Shimon ben Gamliel zei: Geen enkele man heeft zijn vader ooit geëerd zoals ik mijn vader eerde, maar ik zag dat Esau zijn vader nog meer eerde. Rabbi Shimon leidt dit af uit het feit dat mensen hun ouders meestal dienen in gewone kleren, terwijl ze hun beste kleren bewaren om uit te gaan. Esau had echter zijn beste kleren klaargelegd om zijn vader het voedsel te serveren dat hij was gaan jagen. Daarom kon Jacob ze dragen terwijl Esau nog op jacht was (*Gen. 27:15*).

We vinden, veel later in de Torah, dat G'd de Israëlieten verbiedt oorlog te voeren tegen Esau's nakomelingen. Hij vertelt Mozes: *"Geef het volk deze bevelen: 'Jullie gaan door het gebied van jullie broers, de nakomelingen van Esau, die in Seïr wonen. Ze zullen bang voor je zijn, maar wees heel voorzichtig. Provoceer ze niet tot oorlog, want ik zal jullie niets van hun land geven, zelfs niet genoeg om je voet op te zetten. Ik heb Esau het bergland van Seïr als zijn eigendom gegeven.'"* (Deut. 2:4-5).

En nog later beveelt Mozes de Israëlieten: *"Heb geen afschuw van een Edomiet [d.w.z. een afstammeling van Esau], want hij is uw broeder."* (Deut. 23:8).

De wijzen zagen deze bepalingen als een blijvende beloning voor Esau voor de manier waarop hij zijn vader eerde.

Dus, had Isaak gelijk of ongelijk om van Esau te houden? Esau beantwoordde de liefde, maar bleef Esau, de jager, de man van het veld, niet de man die het veeleisende verbond met de onzichtbare G'd en de geestelijke offers die het vereiste, wilde of kon voortzetten.

Niet alle kinderen volgen het pad van hun ouders. Als het Isaaks bedoeling was dat Esau dat zou doen, dan faalde hij. Maar er zijn enkele mislukkingen die eervol zijn. Van je kinderen houden, wat ze ook worden, is er een van, want dat is zeker hoe G'd van ons houdt.

Hoe vaak hebben we zelf niet gefaald, tegenover onze ouders in onze jeugd?

Bron: rabbisacks.org -met enige aanpassingen en toevoegingen door myself.

* Genesis 25:28; In de Hebreeuwse grondtekst kun je als woordspel, ook lezen; "ER WAS JACHT IN ZIJN MOND" — Begrijp dit zoals de Targum het vertaalt: in Isaaks mond (d.w.z. Isaak at het hertenvlees dat Esau mee naar huis nam). Maar de Midrasjische uitleg is: er was jacht in Esau's mond, wat betekent dat hij Isaak met zijn woorden in de val lokte en bedroog (Genesis Rabbah 63:10).

* 1) Genesis 26:34.

Shabbat Shalom. *Rinze*.